

Podat' alebo nepodat' prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru?

5. júna 2017 - Justičná akadémia SR

Daniel Šváby, sudca Súdneho dvora EÚ

Niekoľko štatistických údajov za rok 2016:

Za rok 2016 bolo podaných **470 návrhov na prejudiciálne konanie**, čo je viac v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Nárast návrhov svedčí nielen o dôležitosti prejudiciálneho konania, ale aj o dôvere vnútroštátnych súdov členských štátov k tomuto súdnemu konaniu.

Slovenské súdy sa v na tomto počte podieľali **6** prejudiciálnymi návrhmi. Od vzniku členstva v EÚ do začiatku tohto roku slovenské súdy podali celkom **38** návrhov na prejudiciálne konanie.

Priemerná dĺžka prejudiciálneho konania bola 15 mesiacov. Vo veciach **naliehavého prejudiciálneho konania** bola priemerná dĺžka 2,7 mesiaca.

Časť I:

Základná informácia

Právna úprava prejudiciálneho konania

1. **Článok 19 ods. 3, písm. b) ZEÚ a článok 267 ZFEÚ** (bývalý článok 234 ZES).
2. **Štatút Súdneho dvora EÚ** (Protokol č. 3 pripojený k zakladajúcim zmluvám), ktorý upravuje pravidlá prejudiciálneho konania najmä v ustanoveniach článkov 23 a 23a.
3. **Články 93 až 114 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora** z 25. septembra 2012 (Ú. v. EÚ L 265, 29.9.2012) v znení neskorších zmien;
4. **Odporúčania pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálnych konaní** (2012/C 338/01) v znení z 25. novembra 2016;
5. **Praktické pokyny pre účastníkov konania v konaniach pred Súdnyim dvorom** (Ú. v. EÚ L 31, 31. január 2014, zv. 57);
6. **Používanie aplikácie e-Curia** pri podávaní a doručovaní písomností (2011/C 289/06).

Článok 267 ZFEÚ:

[odsek 1] Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať predbežný nález o otázkach, ktoré sa týkajú:

a) výkladu zmlúv;

b) platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie;

[odsek 2] Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, môže sa obrátiť na Súdny dvor Európskej únie, aby o nej rozhodol.

.

[odsek 3] Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie.

[odsek 4] Ak sa takáto otázka položí v prebiehajúcim konaní pred súdnym orgánom členského štátu v súvislosti s osobou, ktorá je vo väzbe, Súdny dvor Európskej únie koná bezodkladne.

Článok 23 Štatútu Súdneho dvora EÚ:

Príslušný súd členského štátu rozhodne o prerušení svojho konania a o podaní návrhu na začatie konania o prejudiciálnej otázke. Toto jeho rozhodnutie Súdny dvor potom oznámi účastníkom konania, členským štátom, Komisii a ďalším orgánom Únie, ktorých sa otázka týka, aby sa mohli k nemu v ustanovenej lehote písomne vyjadriť.

Článok 23a Štatútu Súdneho dvora EÚ:

Rokovací poriadok môže upraviť skrátené súdne konanie a naliehavé konanie. Tieto konania umožňujú rozhodnúť v kratších lehotách.

Naliehavé konania sa týka prejudiciálnych návrhov v rámci úpravy **priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti** (hlava V, tretia časť ZFEÚ).

Začína sa na odôvodnený návrh vnútroštátneho súdu alebo výnimočne ex offo.

Veci naliehavého prejudiciálneho konania sa prevažne týkajú:

- Súdnej spolupráce v **občianskych veciach** v súvislosti s nariadením 44/2001 a nariadením 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v **manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností**;
- Spolupráce v oblasti **víz, azylu a prisťahovalectva** v súvislosti s uplatňovaním smernice 2008/115 a smernice 2004/83;
- Spolupráce v **trestných veciach**, ak sa osoba nachádza vo väzbe a táto závisí od odpovede Súdneho dvora, alebo veci týkajúcich sa rámcového **rozhodnutia o európskom zatykači**.

Význam prejudiciálneho konania (1)

Konanie o prejudiciálnej otázke má za cieľ zabezpečiť

- Prednosť práva Únie a jeho jednotný výklad;
- plné uplatnenie práva Únie vo všetkých členských štátoch a súdnú ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci z uvedeného práva vyplývajú.

Konanie o prejudiciálnej otázke

- je jedným z charakteristických znakov Únie a práva Únie;
- je založené na priamej spolupráci medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi;
- je dialógom medzi týmito súdmi, prostredníctvom ktorého sa má dosiahnuť súdržnosť práva Únie, jeho plný účinok a autonómiu.

(2)

Úloha prejudiciálneho konania

- Článok 267 ZFEÚ zavádza prejudiciálny mechanizmus, ktorého úlohou je predísť rozdielnym výkladom, pokiaľ ide o právo Únie, ktoré majú vnútroštátne súdy uplatňovať;
- prejudiciálny mechanizmus im za tým účelom poskytuje prostriedok na odstránenie ťažkostí, ktoré môžu vzniknúť pri presadzovaní požiadavky, aby právo Únie v rámci súdnych systémov členských štátov nadobudlo plný účinok (**stanovisko 1/09**, 8. 3.2011).

Právomoc SD a druhy prejudiciálneho konania:

Podľa článku 267 **odsek 1** ZFEÚ „Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať predbežný nález o otázkach, ktoré sa týkajú:

a) výkladu zmlúv;

b) platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie.“

➤ Z právomoci Súdneho dvora **sú vylúčené** oblasť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (**SZBP**) (článok 275 TFEÚ) a niektoré opatrenia patriace do priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (**SBS**) (článok 276 ZFEÚ).

➤ Súdny dvor nemá v zásade právomoc rozhodnúť o prejudiciálnej otázke, ktorá sa týka **výlučne vnútroštátnej situácii**.

Rozsudok *Ullens de Schooten* z 15 novembra 2016 (C-268/15) spresnil **podmienky prípustnosti návrhov** na začatie prejudiciálneho konania, ktoré boli podané **vo výlučne vnútroštátnych situáciach**.

Ustanovenia v oblasti základných slobôd usadiť sa, slobodného poskytovania služieb a voľného pohybu kapitálu stanovených v článkoch 49, 56 a 63 ZFEÚ sa neuplatnia na situáciu, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát.

Takéto návrhy na začatie prejudiciálneho konania možno považovať za prípustné v týchto štyroch situáciách:

➤ ak nemožno vylúčiť, že štátni príslušníci s bydliskom v iných členských štátoch mali alebo by mohli mať záujem na využívaní týchto slobôd pri vykonávaní činností na území členského štátu, ktorý dotknutú vnútroštátnu právnu úpravu prijal;

- ak sa vnútroštátny súd obrátil na Súdny dvor v rámci konania o neplatnosť ustanovení, ktoré sa uplatňujú nielen na vnútroštátnych príslušníkov, ale takisto na štátnych príslušníkov iných členských štátov;
- ak vnútroštátne právo ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby vnútroštátnemu príslušníkovi umožnil vyžívanie tých istých práv, aké v rovnakej situácii požíva štátny príslušník iného členského štátu na základe práva Únie;
- ak sa ustanovenia práva Únie uplatňujú prostredníctvom vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá k riešeniu situácií za okolností obmedzujúcich sa len na vnútroštátnu sféru členského štátu pristupuje rovnako ako právo Únie.

Na obsahové náležitosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré sa týkajú výlučne vnútroštátnej situácii, sú kladené **osobitné požiadavky** (pozri ďalej).

Výkladu práva Únie sa týka prejudiciálna otázka,

➤ ktorá má vnútroštátnemu súdu umožniť rozhodnutie o tom, či vnútroštátna právna norma, podľa ktorej sa má prejednávaná vec rozhodnúť, je v súlade s právom Únie;

➤ Súdny dvor definuje v rámci položenej otázky relevantné kritéria vyplývajúce z práva Únie;

➤ výkladové usmernenia Súdneho dvora musí následne ktorýkoľvek vnútroštátny súd členských štátov za uvedenej skutkovej a právnej situácie uplatniť pri rozhodovaní prejednávanej veci (rozsudok Súdneho dvora z 9. marca 1978, **Simmenthal**, C-106/77).

Platnosti aktov sa týka prejudiciálna otázka,

➤ z podnetu ktorej Súdny dvor rozhoduje o platnosti/neplatnosti právneho aktu Únie, na základe ktorého bola vydaná vnútroštátna právna norma, podľa ktorej má vnútroštátny súd prejednávajú vec rozhodnúť.

➤ Úloha Súdneho dvora v prejudiciálnom konaní spočíva teda vo výklade práva Únie alebo v rozhodnutí o jeho (ne)platnosti.

Možnosť alebo **povinnosť** podať prejudiciálny návrh?

➤ Článok 267 ZFEÚ, **odsek 2:**

„Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, **môže sa obrátiť** na Súdny dvor Európskej únie, aby o nej rozhodol.“

➤ Článok 267 ZFEÚ, **odsek 3:**

„Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, **je tento súdny orgán povinný obrátiť sa** na Súdny dvor Európskej únie.“

Všeobecná poznámka (1):

- Oba odseky predpokladajú, že vec pred vnútroštátnym súdom nastoľuje otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie;
- pre odsek 2 je charakteristická možnosť posúdiť prípadnú nevyhnutnosť podať na Súdny dvor prejudiciálny návrh (**prejudiciálna možnosť**), pre odsek 3 zase „**prejudiciálna povinnosť**“;
- len vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok, má v zásade prejudiciálnu povinnosť;
- ostatné súdy majú len prejudiciálnu možnosť.

Všeobecná poznámka (2):

- Prejudiciálna možnosť znamená, že si vnútroštátny súd sám posúdi nastolené otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie.
- Prejudiciálna povinnosť je opakom takéhoto postupu a platí pre vnútroštátny súd, ktorý je posledným súdnym orgánom, pred ktorým sa môže uplatňovať právo Únie.
- V rámci Slovenskej republiky je takýmto súdom „poslednej inštancie“ najvyšší súd alebo ústavný súd (uznesenie III. ÚS 207/09 z 28.7.2009).
- Prejudiciálna povinnosť však neplatí absolútne, ale má určité výnimky.

Rozsudok **Cilfit a spol.** (6.10.1982, 283/81) definoval **tri výnimky** z prejudiciálnej povinnosti vnútroštátneho súdu poslednej inštancie vo vzťahu k **otázkam výkladu** práva Únie.

Súd poslednej inštancie nemá prejudiciálnu povinnosť:

- ak prejudiciálna otázka nie je relevantná;
- ak ide o identickú alebo podobnú otázku, ktorú Súdny dvor už zodpovedal;
- ak dotknuté ustanovenia práva Únie sú na správne uplatnenie tak jasné, že nenechávajú priestor pre akúkoľvek rozumnú pochybnosť (tzv. **doktrína „acte clair“**).

Kedy prejudiciálna otázka nie je relevantná?

Konanie na Súdnom dvore podlieha podmienke, že vnútroštátny súd si sám posúdil s ohľadom na osobitosti prejednávanej veci tak nevyhnutnosť rozhodnutia Súdneho dvora, ako aj relevantnosť položenej prejudiciálnej otázky.

Prejudiciálna otázka v zásade **nie je relevantná**

➤ ak odpoveď Súdneho dvora na ňu, nech by bola akákoľvek, nemôže mať nijaký vplyv na vyriešenie prejednávanej veci.

Súdny dvor vychádza z **vyvrátiteľnej prezumpcie relevantnosti** prejudiciálnej otázky.

Prezumpcia relevantnosti môže byť vyvrátená

- keď je zjavné, že požadovaný výklad ustanovení práva Únie nemá žiadnu súvislosť s predmetom konania vo veci samej;
- ak je nastolený problém čisto hypotetickej povahy;
- ak chýbajúci skutkový a právny rámec veci znemožňuje Súdnemu dvoru užitočne odpovedať na položené otázky alebo
- neposkytuje osobám vymenovaným v článku 23 Štatútu Súdneho dvora možnosť predložiť pripomienky.

Vo veci *Association France Nature Environnement*, (C-379/15), ktorá sa týkala možnosti vnútroštátneho súdu výnimočne zachovať určité účinky vnútroštátneho aktu, ktorý je nezlučiteľný s právom Únie, sa Súdny dvor vyjadril k otázke, či vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni musí podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania predtým, ako využije túto výnimočnú možnosť.

Súdny dvor na ňu odpovedal kladne s týmto **upozornením**:

«Takýto vnútroštátny súd je však zbavený tejto povinnosti vtedy, ak dokáže podrobne odôvodniť, že **neexistuje nijaká dôvodná pochybnosť**, pokiaľ ide o výklad a uplatnenie podmienok, ktoré vyplývajú z rozsudku Súdneho dvora z 28. februára 2012, **Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne** (C-41/11)».

Vo veci **PFE** (C-689/13, rozsudok z 5. apríla 2016) týkajúcej sa sporu pred vnútroštátnym súdom rozhodujúcim v poslednom stupni sa tento súd pýtal, či článku 267 ZFEÚ odporuje, aby mal senát vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, pokiaľ sa nestotožňuje s právnym názorom definovaným v rozhodnutí pléna toho istého súdu, povinnosť predložiť túto otázku uvedenému plénu, čím sa mu bráni v podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor.

Súdny dvor odpovedal, že ustanovenie vnútroštátneho práva nemôže brániť senátu súdu rozhodujúceho v poslednom stupni, ktorý má otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie, obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou.

Pokiaľ ide o povinnosť vnútroštátnych súdov uplatňovať právo Únie, ako ho vykladá Súdny dvor, Súdny dvor zdôraznil, že ak už priniesla judikatúra Súdneho dvora jasnú odpoveď na túto otázku, musí tento senát sám urobiť všetko potrebné na to, aby bol tento výklad práva Únie uplatnený.

Ako je to v prípade žiadosti o posúdenie platnosti únijnej normy?

Podľa rozsudku **Foto-Frost** (22.10.1987, 314/85):

- vnútroštátny súd môže konštatovať platnosť aktu Únie, ak je spochybňovaná účastníkmi konania;
- vnútroštátny súd však nikdy nemôže konštatovať neplatnosť aktu Únie;
- len Súdny dvor má takúto právomoc;
- vnútroštátny súd sa nemôže odchýliť od aktu Únie, dokiaľ Súdny dvor nerozhodne o jeho neplatnosti.

Kritéria „Cilfit“ sa nepoužijú pri otázkach o platnosti aktov Únie (rozs. **Gaston Schul**, 6.12.2005, C-461/03).

Vnútroštátny súd môže nariadiť aj **odklad výkonu vnútroštátneho aktu** prijatého na vykonanie úijného aktu, ale len vtedy,

- keď má vážne pochybnosti o platnosti aktu Únie,
- keď položí Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa platnosti napadnutého aktu,
- keď ide o naliehavú vec,
- keď žalobcovi hrozí ťažká a nenahraditeľná škoda a
- keď tento súd zohľadní záujem Únie (rozsudok, 21.2.1991, **Zuckerfabrik**, C-143/88 a C-2/89).

V rozsudku z 28. júla 2016, *Association France Nature Environnement* (C-379/15,), Súdny dvor poskytol ďalšie spresnenia týkajúce sa možnosti vnútroštátneho súdu výnimočne zachovať určité účinky vnútroštátneho aktu, ktorý je nezlučiteľný s právom Únie:

Keďže požiadavky stanovené smernicou 2001/42 v oblasti nezávislosti orgánov, s ktorými sa má v rámci environmentálneho posudzovania vec konzultovať, neboli do vnútroštátneho práva správne prebraté, vnútroštátny súd sa domnieval, že spätná účinnosť čiastočného zrušenia vnútroštátneho aktu na prebratie by mohla mať nepriaznivý vplyv na životné prostredie.

Vnútroštátny súd preto položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku v tom zmysle, či je **možné obmedziť časové účinky** pri vyhlásení nezákonnosti takéhoto vnútroštátneho aktu.

Súdny dvor odpovedal na otázku kladne, ale zároveň zdôraznil, že vnútroštátny súd musí **najskôr preukázať**, že

➤ napadnutý vnútroštátny akt, hoci bol prijatý v rozpore s povinnosťami stanovenými v smernici 2001/42, vedie k riadnemu prebratiu práva Únie v oblasti ochrany životného prostredia,

➤ prijatie a nadobudnutie účinnosti nového ustanovenia vnútroštátneho práva neumožňuje predísť nepriaznivým vplyvom na životné prostredie vyplývajúcim zo zrušenia napadnutého aktu,

➤ zrušenie aktu vedie k vzniku právneho vaku, ktoré má nepriaznivý vplyv na životné prostredie a napokon, že

➤ výnimočné zachovanie účinkov napadnutého ustanovenia vnútroštátneho práva sa vzťahuje iba na čas nevyhnutne potrebný na prijatie opatrení umožňujúcich nápravu zistenej protiprávnosti.

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nepodaním prejudiciálnej otázky súdom poslednej inštancie:

Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Únie môže vzniknúť aj podľa článkov 258 až 260 ZFEÚ (**Komisia/Taliansko**, 9.12.2003, C-129/00);

Poškodení jednotlivci môžu uplatniť právo na náhradu, keď sú splnené tri všeobecné podmienky:

- porušená právna norma Únie má za cieľ priznať jednotlivcom práva,
- porušenie tejto normy je dostatočne závažné a
- medzi porušením a spôsobenou škodou existuje priama príčinná súvislosť (**Brasserie du pêcheur a Factortame**, 5.3.1996, C-46/93 a C-48/93).

Z rozsudku **Köbler** (30.9.2003, C-224/01) vyplýva, že

- zásada, podľa ktorej je členský štát povinný nahradiť škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, sa za určitých osobitných podmienok uplatní rovnako na súdne orgány;
- zodpovednosť členského štátu nie je v takomto prípade neobmedzená;
- dôraz sa kladie na špecifickosť súdnej funkcie a na zákonné požiadavky právnej istoty;
- zodpovednosť štátu **za činnosť súdneho orgánu** môže vzniknúť iba vo výnimočnom prípade, keď súd poslednej inštancie porušil zjavným spôsobom uplatniteľné právne predpisy Únie.

V slovenskej veci **Tomašová** (rozsudok z 28.7.2016, C-168/15) Okresný súd v Prešove sa prejudiciálnymi otázkami vnútroštátny súd pýtal, či a za akých podmienok porušenie práva Únie vyplývajúce zo súdneho rozhodnutia vydanom v rámci exekučného konania o rozhodcovskom rozsudku, ktorým sa vyhovel žalobe o zaplatenie pohľadávok na základe zmluvnej podmienky, ktorá sa má považovať za nekalú, predstavuje „**dostatočne závažné**“ **porušenie** pravidla práva Únie umožňujúce založiť vznik mimozmluvnej zodpovednosti dotknutého členského štátu.

Súdny dvor pripomenul, že pri určení, či je porušenie práva Únie dostatočne závažné, je potrebné zohľadniť všetky skutočnosti charakterizujúce situáciu, ktorá je vnútroštátnemu súdu predložená.

Zdôraznil, že porušenie práva Únie je dostatočne závažné vtedy, ak je **v zjavnom rozpore s judikatúrou** Súdneho dvora v danej oblasti.

K skutočnostiam, ktoré možno v tejto súvislosti zohľadniť, patrí najmä

- stupeň jasnosti a presnosti porušeného pravidla,
- rozsah voľnej úvahy, ktorý porušené pravidlo prenecháva vnútroštátnym orgánom,
- úmyselná/neúmyselná povaha nesplnenia povinnosti alebo spôsobenej škody,
- opravedlniteľnosť/neospravedlniteľnosť právneho pochybenia,
- skutočnosť, že postoj zaujatý inštitúciou Únie mohol prispieť k prijatiu alebo zachovaniu opatrení alebo vnútroštátnej praxe, ktoré sú v rozpore s právom Únie, ako aj
- nesplnenie povinnosti daného súdu predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ.

Spor vo veci samej spočíval na tvrdení, že vnútroštátny súd nepreskúmal *ex offo* nekalý charakter zmluvnej podmienky, na ktorú sa vzťahuje pôsobnosť smernice 93/13, hoci disponoval právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že síce podľa jeho judikatúry systém ochrany spotrebiteľov stanovený smernicou 93/13 priznáva vnútroštátnemu súdu možnosť skúmať nekalú povahu podmienky aj bez návrhu, ale až v **rozsudku zo 4. júna 2009, Pannon GSM (C 243/08)**, Súdny dvor jasne uviedol, že úloha, ktorú vnútroštátnemu súdu udeľuje právo Únie, zahŕňa taktiež povinnosť preskúmať *ex offo* túto otázku hneď po tom, ako je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel.

Súdny dvor preto odpovedal v tejto veci tak, že

➤ keďže napadnuté rozhodnutia vo veci samej boli vydané **pred týmto rozsudkom**, nemožno sa domnievať, že vnútroštátny súd zjavne nerešpektoval judikatúru Súdneho dvora v tejto oblasti, a preto sa dopustil dostatočne závažného porušenia práva Únie;

➤ zároveň ponechal na overenie vnútroštátnemu súdu otázku, či napadnuté rozhodnutia boli vydané súdom, ktorý rozhodoval v poslednom stupni, čo je – podľa judikatúry Súdneho dvora – nevyhnutným predpokladom vzniku zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom z dôvodu porušenia práva Únie rozhodnutím vnútroštátneho súdu.

Úloha účastníkov vnútroštátneho konania pri prejudiciálnej otázke:

Zo zásady priamej spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi vyplýva, že

- prejudiciálny návrh závisí výlučne od posúdenia jeho potreby vnútroštátnym súdom;
- dialóg medzi súdmi prebieha bez akejkoľvek možnosti iniciatívy a námietok strán sporu;
- určenie a formulácia prejudiciálnych otázok, ich forma a obsah, patrí jedine vnútroštátnemu súdu;
- vnútroštátne normy, ktoré zasahujú do tejto právomoci, sa musia ponechať neuplatnené;
- strany sporu **nemôžu namietat'** skutkový a právny rámec vymedzený v prejudiciálnom návrhu.

V ktorom momente vnútroštátneho súdneho konania sa má položiť prejudiciálna otázka?

- Článok 267 ZFEÚ poskytuje vnútroštátnym súdom tú najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor (rozsudok **Melki a Abdeli**, 22.6.2010, C-188/10 a C-189/10);
- výber najvhodnejšieho okamihu konania na podanie prejudiciálneho návrhu je výlučne na vnútroštátnom sudcovi, ktorý koná vo veci samej (rozsudok **Simmental**, 28. 6. 1978, 70/77);
- nie je dôležité, že ešte nie sú dokázané všetky okolnosti prípadu.

- Vnútroštátne procesné pravidlá, hoci aj ústavnej povahy, alebo akákoľvek legislatívna, administratívna alebo súdna prax, nemôžu mať vplyv na možnosť podať prejudiciálny návrh (rozsudky **Cartesio**, 16. 12. 2008, C-210/06; **Križan a i.**, z 15. 1. 2013, C-416/10).
- Účinnosť práva Únie by bola ohrozená a potrebný účinok článku 267 ZFEÚ by bol oslabený, ak by sa vnútroštátny súd z dôvodu vnútroštátnych procesných pravidiel nemohol obrátiť na Súdny dvor s prejudiciálnymi otázkami a okamžite uplatniť právo Únie v súlade s rozhodnutím alebo judikatúrou Súdneho dvora (rozs. **Simmenthal**, 9. 3. 1978, 106/77, bod 20).

Závaznosť prejudiciálnych rozhodnutí SD

- Prejudiciálne rozhodnutia Súdneho dvora **sú záväzné** tak pre sudcu, ktorý prejudiciálnu otázku položil, ako aj pre všetky sudy 28 členských štátov;
- rozsudky Súdneho dvora o výklade aktu Únie majú **retroaktívne účinky**, pokiaľ ich Súdny dvor vo svojom rozhodnutí výslovne časovo neobmedzí;
- vnútroštátny sud má vždy možnosť položiť novú prejudiciálnu otázku;
- rozsudky Súdneho dvora o neplatnosti aktu Únie majú retroaktívne účinky ako pri výklade; vnútroštátny súd musí tieto akty Únie považovať za neplatné pre účely svojho rozhodnutia.

Osobitné požiadavky týkajúce sa náležitostí návrhov na začatie prejudiciálneho konania vo veciach, ktoré sa vzťahujú **výlučne na vnútroštátnu situáciu**, vyplývajú z článku **94** Rokovacieho poriadku Súdneho dvora:

➤ vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby Súdnemu dvoru vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania poskytol vysvetlenie toho, akú súvislosť má spor, ktorý prejednáva, napriek jeho čisto vnútroštátnej povahe, s ustanoveniami práva Únie týkajúcimi sa základných slobôd,

➤ musí tiež uviesť, prečo je požadovaný výklad v prejudiciálnom konaní preňho nevyhnutný na to, aby mohol prijať potrebné rozhodnutie v spore, v ktorom kladie - napriek výlučne vnútroštátnej situácii sporu - prejudiciálnu otázku.

Poznámky k spolupráci vnútroštátnych súdov so Súdnyim dvorom:

Úspešnosť dialógu medzi SD a vnútroštátnymi súdmi závisí od **aktívnej úlohy vnútroštátneho sudcu** pri predložení prejudiciálnej otázky!

Táto aktívna úloha si najmä vyžaduje, aby sudca (1)

- považoval právo Únie za právo plne integrované do vnútroštátneho práva;
- vzal na seba zodpovednosť za výklad práva Únie a nepredkladal prejudiciálne návrhy automaticky;
- zistil a uviedol v rozhodnutí príslušné právo Únie a vysvetlil jeho vzťah s prejednávaným sporom;

(2)

- vysvetlil vnútroštátny právny rámec a uviedol súvisiace skutkové okolnosti prejednávanej veci;
- zostavil prejudiciálnu otázku, na ktorú má SD odpovedať, len s ohľadom na sporné prvky veci;
- nenechal sa manipulovať stranami sporu pri posúdení potrebnosti prejudiciálneho konanie a relevantnosti otázok na vyriešenie sporu;
- dbal na obsahovú stránku prejudiciálneho návrhu (rozhodnutia) a vyhol sa tak jeho neprípustnosti;
- neprekročil odporučený limit návrhu (20 strán) a dbal kvôli prekladu aj na jeho formálny prejav.

Náležitosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania sú predpísané v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora:

Návrh na začatie prejudiciálneho konania okrem znenia prejudiciálnych otázok položených Súdnemu dvoru obsahuje:

- a) stručné zhrnutie predmetu sporu, ako aj relevantné skutočnosti, ktoré zistil vnútroštátny súd, alebo aspoň zhrnutie skutkového stavu, z ktorého prejudiciálne otázky vychádzajú;
- b) znenie vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré možno v danom prípade použiť, a prípadne príslušnú vnútroštátnu judikatúru;
- c) uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade alebo platnosti určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosti, ktoré vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a svojou právnou úpravou uplatniteľnou vo vnútroštátnom konaní.

Tieto požiadavky na obsah návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktoré má vnútroštátny súd v rámci spolupráce zavedenej článkom 267 ZFEÚ poznať a ktoré je povinný **náležite** dodržiavať, sú bližšie uvedené v **Odporúčaníach Súdneho dvora Európskej únie pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálnych konaní**.

Z **bod 22 Odporúčaní**, ktorý sa týka formy a náležitostí návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vyplýva, že tento musí „byť... dostatočne úplný a musí obsahovať všetky relevantné informácie, ktoré umožnia Súdnemu dvoru, ako aj subjektom oprávneným predkladať pripomienky správne pochopiť skutkové a právne okolnosti vnútroštátneho konania“.

Z uvedeného vyplýva, že **zhrnutie skutkového a právneho rámca** vnútroštátneho konania je základným, ak nie rovno kľúčovým prvkom návrhu na začatie prejudiciálneho konania a jeho neexistencia predstavuje dôvod pre zjavnú neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania (rozsudok **Gauweiler a i.**, C-62/14).

Vo veci *Ogňanov* (C-614/14, rozsudku z 5. júla 2016) Súdny dvor odpovedal na otázky položené v súvislosti s uplatnením bulharských ustanovení v trestnoprávnej oblasti, podľa ktorých sudcovia, ktorí v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvedú skutkové okolnosti a ich právnu kvalifikáciu, majú **povinnosť vylúčiť sa z rozhodovania vo veci.**

Vnútroštátny súd tiež poukázal na to, že podľa vnútroštátneho etického kódexu sa **zhrnutie skutkového a právneho rámca veci** samej v návrhu na začatie prejudiciálneho konania považuje za vyjadrenie predbežného stanoviska, ktorého dôsledkom je začatie disciplinárneho konania proti tomuto sudcovi pre **disciplinárne previnenie.**

Súdny dvor uviedol, že

➤ vnútroštátny súd tým, že v návrhu na začatie prejudiciálneho konania zhrnul skutkový a právny rámec veci samej, iba dodržal podmienky stanovené v článku 267 ZFEÚ a článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora;

➤ prezentácia uvedeného skutkového a právneho rámca preto zodpovedá požiadavke spolupráce, ktorá je súčasťou mechanizmu návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a sama osebe neporušuje ani právo na spravodlivý proces, zakotvené v článku 47 druhom odseku Charty základných práv, ani právo na prezumpciu nevinu, zaručené článkom 48 ods. 1 Charty;

- vnútroštátne trestnoprávne ustanovenia, ako aj vnútroštátne pravidlá etiky, na ktoré poukázal vnútroštátny súd, môžu viesť k tomu, že vnútroštátny sudca buď vôbec nepodá návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, aby sa tým vyhol vylúčeniu z rozhodovania alebo disciplinárnym sankciám, alebo podá návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý bude neprípustný;
- takéto ustanovenia tak zasahujú do právomocí, ktoré sa vnútroštátnym súdom priznávajú v článku 267 ZFEÚ, a v dôsledku toho aj do účinnosti spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenej mechanizmom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Pokiaľ ide o možnosť vnútroštátneho súdu **zmeniť svoje pôvodné posúdenie skutkového a právneho rámca** v nadväznosti na vyhlásenie prejudiciálneho rozsudku, Súdny dvor uviedol, že

«vnútroštátny súd môže zmeniť skutkové a právne zistenia, ku ktorým dospel v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a to za predpokladu, že tento súd plne uplatňuje výklad práva Únie, ktorý poskytol Súdny dvor » (rozsudok z 5. júla 2016, *Ogňanov*, C-614/14)

Časť II:

Praktické aspekty prejudiciálneho konania

Modelový príklad (fikcia)

Výkladové ťažkosti pri výnimke z prejudiciálnej povinnosti na základe rozsudku **Cilfit a i.** (tzv. „**acte clair**“):

Podľa judikatúry platí, že „**jasnosť**“ ustanovenia práva Únie znamená, že jeho výklad neponecháva „priestor na akúkoľvek **rozumnú pochybnosť**“. Táto okolnosť sa musí posúdiť v závislosti na

- charakteristikách vlastných právu Únie,
- **zvláštnych ťažkostiach**, ktoré predstavuje jeho výklad, a
- riziku rozdielov v judikatúre v rámci Únie (rozsudok **Itermodal Transports**, 15.9.2005, C-495/03).

Patrí k úlohám vnútroštátneho súdu, aby pri výklade najprv sám posúdil, do akej miery sú pri uplatňovanom práve Únie splnené tieto požiadavky.

Niektoré pravidlá výkladu práva Únie:

Z ustálenej judikatúry vyplýva, že na účely výkladu ustanovenia práva Únie treba zohľadniť nielen jeho **znenie**, ale aj jeho **kontext** a **ciele** sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 11. mája 2017, **Krijgsman**, (C-302/16, bod 24).

Súdny dvor na to znova upozornil aj v slovenskej veci **ERGO Poist'ovňa, a. s. proti A. Barlíková** (rozsudok zo 17. mája 2017, C-48/16) vo veci žaloby o zaplatenie 11 421,42 eura, ktorú podala spoločnosť ERGO proti pani Barlíkovej z dôvodu vrátenia provízií, vznikla otázka ako vykladať použitie slovného spojenia „**v rozsahu**“, ktoré česká, lotyšská a slovenská jazyková verzia článku 11 ods. 1 **smernice 86/653** neobsahujú, čím sa odlišujú od ostatných jazykových verzií.

Na prejudiciálny návrh, ktorý podal Okresný súd v Dunajskej Strede v tejto veci, Súdny dvor zdôraznil, že podľa ustálenej judikatúry « sa ustanovenia práva Únie majú **vykladať a uplatňovať jednotne** na základe verzií vypracovaných vo všetkých jazykoch Únie. V prípade rozdielu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva Únie sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa **celkovej systematiky a účelu** právneho predpisu, ktorého je súčasťou ».

Vzhľadom na zistenú odlišnosť jazykových verzií smernice 86/653 v dotknutej časti bolo preto potrebné túto smernicu vykladať z hľadiska jej celkovej systematiky a účelu.

Po tomto vysvetlení Súdny dvor meritórne odpovedal na všetky prejudiciálne otázky položené okresným súdom.

Vo veci **JZ** (rozsudok z 28. júla 2016, C-294/16 PPU), ktorá sa týkala povinnosti **konformného výkladu** vnútroštátneho práva v súvislosti s európskym zatykačom (rámcové rozhodnutie 2002/584), Súdny dvor pripomenul tieto štyri zásady:

➤ povinnosť vykladať svoje vnútroštátne právo s čo najväčším ohľadom na znenie a účel tohto rámcového rozhodnutia, aby sa dosiahol ním sledovaný výsledok;

➤ hoci táto povinnosť konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ na výklad **contra legem** vnútroštátneho práva, vnútroštátne súdy musia urobiť všetko, čo je v ich právomoci, pričom zohľadnia vnútroštátne právo **ako celok** a uplatnia výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, aby zaručili úplnú účinnosť predmetného rámcového rozhodnutia a dospeli k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným rámcovým rozhodnutím .

- z **požiadavky jednotného uplatňovania práva Únie**, ako aj zo zásady rovnosti ďalej vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, v zásade vyžaduje v celej Európskej únii **autonómny a jednotný výklad**;
- **formulácia** použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie **sa nemôže chápať ako jediný základ na výklad** tohto ustanovenia, ani že má prednosť pred inými jazykovými verziami.

Z uvedeného vyplýva, že pre vnútroštátny súd nemusí byť vždy jednoduché, **aby sám posúdil**, či je uplatňované právo Únie **také jasné**, že nevznikajú pri jeho výklade **žiadne rozumné pochybnosti**.

K otázke **zjavnosti existencie rozumných pochybností**, pre ktoré má vnútroštátny súd povinnosť podať prejudiciálny návrh podľa kritérií rozsudku Cilfit a i. sa vyjadrili aj generálni advokáti A. Tizzano (vo veci **Lyckeskog**, C-99/00) a N. Wahl (vo veci **Tomašová**, C-168/15) tak, že:

« (...) ide takpovediac o **kvalitu a konzistenciu pochybností**, ktoré musí mať vnútroštátny súd vo vzťahu k otázke práva Únie na to, aby sa s touto otázkou rozhodol obrátiť alebo neobrátiť na Súdny dvor ».

O **kvalite a konzistencii « rozumných pochybností »** možno viac napovedia aj tieto dva **fiktívne príklady** z úplne inej ľudskej činnosti, ako je sudcovská:

Prvý príklad: R. Magritte, *La clef des songes* (*The Interpretation of Dreams*) (1935) (Jasper Jones Collection)

Na obraze R. Magritta predstavenom ako prvý príklad možno význam každej zobrazenej dvojice « **predmetu a názvu** » samostatne alebo v spojení s ostatnými dvojicami z políčok obrazu rôzne interpretovať.

Moja otázka na auditórium:

« Pri ktorom políčku/políčkach vznikajú podľa vás prekonateľné alebo neprekonateľné ťažkosti nájsť vzťah medzi zobrazeným predmetom a názvom? »

Druhý příklad : R. Magritte, *La clef des songes* (*The Interpretation of Dreams*) (1927) (The Art Institute of Chicago, IL)

Aj pri tomto druhom príklade obrazu R. Magritta sa logika vzťahu zobrazených dvojíc « **predmetu a názvu** » zjavne podobá logike z jeho obrazu v prvom príklade, a teda ich význam možno opäť rôzne interpretovať.

Kladiem preto aj tu **rovnakú otázku** auditóriu:

« Pri ktorom políčku/políčkach vznikajú podľa vás prekonateľné a neprekonateľné ťažkosti nájsť vzťah medzi zobrazeným predmetom a názvom? »

Myslím, že pri tomto druhom príklade môžeme postupovať podobne ako pri prvom.

Obidva fiktívne príklady, ktoré zjednodušene povedané vyjadrujú **menšiu alebo väčšiu priepasť** medzi tým, čo vidíme, a ako to, čo vidíme, nazveme, ponúkajú **množstvo výkladových významov**, pričom pri žiadnom z nich si nemôžeme byť celkom istý, či je správny.

Spôsob, akým veci vidíme, je ovplyvnený tým, čo vieme, či čomu veríme.

Takéto posúdenie je preto nanajvýš subjektívne.

Vzťah medzi tým, čo vidíme, a tým čo vieme, nie je nikdy raz a navždy daný.

Bez snahy o vnucovanie vlastného subjektívneho názoru, by som v logike povinností vnútroštátneho sudcu pri uplatňovaní prejudiciálneho konania, postupoval pri zodpovedaní položenej otázky auditóriu asi takto:

V oboch príkladoch je obraz rozdelený do štyroch rovnomerných políčok. « Predmet a názov » sa zhodujú vždy len na jednom políčku, a to na políčku dole vpravo. Naproti tomu, na ostatných troch políčkach je vzťah « predmet a názov » vyjadrený dosť neobvykle a zrejme nesprávne.

Začal by som teda hľadať vzťah medzi zobrazeným predmetom a názvom **od políčka dole vpravo.**

- Na tomto políčku v prvom príklade vidíme « kufor » a pri ňom v angličtine názov « The valise » (kufor);
- na druhom zase vidíme « špongiu/hubu » a pri ňom vo francúzštine názov « L'éponge » (špongia).

Toto políčko teda považujem za tak jasné, že pri jeho výklade nemám žiadne rozumné pochybnosti. Preto by som pri ňom nevyužil prejudiciálne konanie bez ohľadu na to, či by som bol sudcom nižšieho alebo najvyššieho súdu, u ktorého platí tzv. prejudiciálna povinnosť.

Od tohto políčka pokračujem políčkom dole vľavo, potom hore vpravo a končím políčkom hore vľavo.

Môžem pritom predpokladať, že aj pri ostatných políčkach by mal byť tento vzťah správny, len je potrebné nájsť pri nich tú správnu logiku. Z obrazu oboch príkladov sa takto stáva rébus, ktorý vyžaduje pri interpretácii aktívny prístup.

- « Krčah » z prvého príkladu rovná sa « the bird » (« vták »)? Použijúc formálnu analógiu tvar krčaha v podobe vtáka udrie do očí.
- « List zo stromu » z druhého príkladu rovná sa « La table » (stôl)? Použijúc logiku o príčinnosti vzťahu konštatujem, že stôl je vyrobený z dreva.

- « Hodiny » z prvého príkladu sa rovnajú « the wind »? (« vietor », ale môžu byť aj iné preklady ako « smer/prúd »). Ide tu preto o vzťah medzi ručičkami hodínok a ich tvarom « šípky » označujúcimi smer?
- « Vreckový nožik » z druhého príkladu rovná sa « L'oiseau » (vták)? Pootvorený nožik môže svojím tvarom « zobáka » pripomínať vtáka.

Pri všetkých týchto políčkach moja pochybnosť o nájdení správneho vzťahu medzi predmetmi a ich názvom je čoraz silnejšia a ovplyvnila by môj postoj k uplatneniu prejudiciálneho konania. Ako sudca nižšieho súdu by som možno zostal pri vlastnej interpretácii, ale ako sudca najvyššieho súdu by som si určite splnil svoju prejudiciálnu povinnosť.

Posledné políčka v oboch príkladoch považujem z hľadiska nájdania správneho vzťahu medzi zobrazeným predmetom a názvom za interpretačne najťažšie a aj najpochybnejšie.

Týka sa to tak « konskej hlavy » v prvom príklade s názvom « the door » (dvere), ako aj « dámskej kabelky » s francúzskym názvom « Le ciel » (nebo) v druhom príklade.

Ako sudca nižšieho súdu (o postoji sudcu najvyššieho súdu tu už niet inej alternatívy) by som pri takýchto pochybnostiach o správnosti vlastnej interpretácie považoval z hľadiska zásad jednotného uplatňovania práva Únie za nevyhnutné uplatniť procesný prostriedok prejudiciálneho konania.

Modelový prípad č. 1:

(1)

Vnútroštátny odvolací súd položil Súdnemu dvoru (SD) dve prejudiciálne otázky, v ktorých sa v podstate pýtal, či článok (...) Občianskeho súdneho poriadku je zlučiteľný so zásadou účinnej súdnej ochrany v zmysle v článku 47 Charty, a ak nie je zlučiteľný, či možno uplatniť na prejednávany prípad označenú judikatúru SD.

SD rozhodol tak, že **zjavne nemá právomoc** podľa článku 267 TFEÚ na zodpovedanie položených otázok.

Aké môžu byť dôvody tohto rozhodnutia o zjavnom nedostatku právomoci Súdného dvora podľa článku 267 TFEÚ na zodpovedanie položených otázok?

(2) Z uznesenia SD, **Garzon Ramos**, 23.2.2016, C-380/15:

- V rámci prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ Súdny dvor nemá právomoc vyjadrovať sa k výkladu vnútroštátneho práva a táto úloha prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu.
- Článok 51 ods. 1 Charty stanovuje, že jej ustanovenia sa vzťahujú na členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. Článok 6 ods. 1 ZEÚ, takisto ako článok 51 ods. 2 Charty, stanovuje, že ustanovenia tejto Charty nerozširujú v žiadnom prípade právomoc Únie tak ako sú definované v Zmluvách.
- Súdny dvor môže preto podať výklad práva Únie vo vzťahu k Charte základných práv **len v hraniciach právomocí, ktoré mu boli zverené**.

(3)

➤ Ak právna situácia nespadá do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť a prípadne odvolanie sa na ustanovenia Charty nemôže samo osebe založiť túto právomoc.

V danej veci Súdny dvor zdôraznil, že vnútroštátny spor sa týka uplatnenia španielskeho procesného ustanovenia, ktoré nemá žiadnu súvislosť s právom Únie.

Rozhodnutie vnútroštátneho súdu neobsahuje žiadny konkrétny prvok umožňujúci dospieť k záveru, že právna situácia vo veci samej sa týka výkladu alebo uplatňovania iných pravidiel práva Únie, než sú pravidlá nachádzajúce sa v Charte.

Modelový prípad č.2:

Únijný rozmer vnútroštátneho právneho sporu:

A. Spor na Všeobecnom súde EÚ v Luxemburgu:

Spor na Všeobecnom súde EÚ v konaní o žalobe o neplatnosť podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ je už skončený (uznesenie Všeobecného súdu zo 7. júla 2014, Melitta France/Komisia, T-224/13).

Podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ „akákoľvek fyzická alebo právnická osoba môže za podmienok ustanovených v prvom a druhom odseku podať žalobu proti aktom, ktoré sú jej určené alebo ktoré sa jej **priamo** a osobne **týkajú**, ako aj voči regulačným aktom, ktoré sa jej **priamo týkajú** a nevyžadujú vykonávacie opatrenia“.

Všeobecný súd zamietol všetky žaloby ako neprípustné :

- nebola splnená podmienka o priamej dotknutosti napadnutou smernicou;
- podľa tejto podmienky musí akt priamo ovplyvňovať právne postavenie jednotlivca bez ponechania voľnej úvahy osobám, ktorým je určený;
- napadnutá smernica sa vzťahuje na objektívne určené situácie;
- dotýka sa všeobecne a abstraktne všetkých hospodárskych subjektov;
- na postavenie výrobcov “navíjacích valčekov” môžu mať právne účinky len ustanovenia vnútroštátneho predpisu, ktorým sa uvedená smernica Komisie transponovala do vnútroštátneho práva, a nie samotná smernica.

B. Prejudiciálne konanie na SD EÚ v Luxemburgu:

1. Obchodný súd v Paríži (Tribunal de commerce de Paris) prerušil vnútroštátne konanie a podľa článku 267 ZFEÚ podal Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania **o výklad** článku 3 bod 1 smernice 94/62 v tom zmysle, či navíjacie valčeky v uvedených formách sú „obalmi“ v zmysle tohto ustanovenia.

2. Najvyšší správny súd (Conseil d'Etat) tiež prerušil začaté správne konanie a podľa článku 267 ZFEÚ podal Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania **o platnosť** tejto smernice v dotknutej časti. Otázku položil len v prípade, že Súdny dvor záporne odpovie na otázku položenú Obchodným súdom v Paríži.

Obe prejudiciálne konania sa na Súdnom dvore viedli spoločne (veci spojené **C-313/15 a C-530/15, Eco-Emballages a Melitta France**).

Rozsudkom z 10. novembra 2016 (**Eco-Emballages a Melitta France**) Súdny dvor rozhodol vo veci Obchodného súdu v Paríži (C-313/15) o výklad smernice tak, že článok 3 bod 1 smernice 94/62 sa má vykladať v tom zmysle, že navíjacie valčeky vo forme rúrky, tuby alebo valca, okolo ktorých sú ovinuté pružné výrobky, ktoré sa predávajú spotrebiteľom, sú „obalmi“ v zmysle tohto ustanovenia.

Vzhľadom na tuto kladnú odpoveď Súdneho dvora vo veci výkladu dotknutej časti smernice už nebolo potrebné odpovedať na otázku vo veci jej platnosti (C-530/15), ktorú Najvyšší správny súd položil subsidiárne v prípade, že Súdny dvor záporne odpovie na otázku položenú Obchodným súdom v Paríži.

Tento modelový prípad vhodne poukazuje najmä na to, ako sa **vzájomné dopĺňajú súdne systémy** členských štátov EÚ s vlastným súdnym systémom vytvoreným zakladajúcimi zmluvami.

Dve poznámky k štrasburskému systému ochrany základných práv:

(1) Z rozsudkov ESLP (vec **Dhahbi v. Taliansko**, 8.4.2014 a vec **Schipani a ďalší v. Taliansko**, 21.7.2015) vyplýva:

- Článok 6 odsek 1 Dohovoru ukladá vnútroštátnym súdom odôvodniť rozhodnutie, ktorým odmietajú položiť prejudiciálnu otázku.
- ESLP konštatoval porušenie tohto článku z dôvodu, že dotknuté súdy poslednej inštancie sa v rozhodnutiach nezmienili o prejudiciálnom návrhu sťažovateľa ani nevysvetlili prečo prejudiciálny návrh na SD nepodali. Ich rozhodnutie nemá žiadny odkaz na judikatúru SD.

ESLP tým potvrdil skutočnosť, že podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania predstavuje takú **klúčovú právomoc** vnútroštátneho súdu, že ju tento nemôže vykonávať svojvoľne, lebo inak hrozí **porušenie práva na spravodivý proces**.

(2) Protokol č. 16 k EDLP, ktorý bol podpísaný 2. októbra 2013 (Slovenská republika ho už podpísala, ale ešte neratifikovala), dovoľuje najvyšším súdnym orgánom členských štátov predložiť Európskemu súdu pre ľudské práva **žiadosti o poradné stanovisko** k zásadným otázkam výkladu a uplatňovania práv a slobôd zaručených v EDLP a v jeho protokoloch. Tento protokol teda dovoľuje najvyšším súdom členských štátov to, čo na tento účel od nich vyžaduje právo Únie.

Vo svojom **stanovisku 2/13** Súdny dvor upozornil na toto riziko ústavného prekryvania sa oboch mechanizmov najmä vo vzťahu tých základných práv zaručených Chartou, ktoré zodpovedajú právam priznaným v EDLP.

Tak tomu môže byť najmä v prípade, keď predmet vnútroštátneho konania bude súvisieť nielen so základným právom garantovaným EDĽP a jeho protokolmi, ale aj s niektorou z oblastí upravených právom Únie a Chartou.

Na ktorý súd - štrasburský alebo luxemburský - sa v takomto prípade obráti k tomu oprávnený najvyšší súdny orgán členských štátov? Čo bude rozhodovať pri jeho voľbe?

Na základe rozsudku Súdneho dvora **Križan a i.**, (C-416/10), v ktorom išlo o základné právo vlastniť majetok uznané článkom 20 ods. 1 Ústavy SR a právo pokojne užívať majetok uznané článkom 1 Dodatkového protokolu k EDĽP, sú takéto otázky, podľa môjho názoru, plne oprávnené.

Ďakujem za pozornosť.